

Tilbert Dídac STEGMANN

El plaer de llegir literatura catalana

Lleida: Pagès editors («Argent viu» 135), 2016.

Obra i vida, vida i obra de l'homenot Stegmann conflueixen, a parts si fa no fa iguals, en aquell binomi fet de ciència i de passió teoritzat per Antoni M. Badia i Margarit ben bé quaranta anys enrere (vegeu el seu llibre *Ciència i passió dins la cultura catalana*, PAM, 1977, en especial les p. 11-59).

El qual remarcava com, ateses les circumstàncies històriques que han caracteritzat l'evolució d'un país com aquest, les empreses científiques que s'hi despleguen, sobretot les referides a la llengua i a la literatura, no poden veure's estàlvies d'una «poderosa càrrega afectiva». No obsta llavors aquesta a la validesa objectiva de la tasca intel·lectual duta a terme, cert; però sí tanmateix que la connota: amb un plus d'emotivitat, de compromís, d'estímul.

I, encara, a banda l'extensa nòmina d'exemples indígenes adduïbles en un tal sentit, invocava el filòleg citat tot de noms no catalans, no menys representatius, igualment implicats en semblant dialèctica, ja que una tal «passió [...] es comunica a tots els estudiosos forans».

Doncs bé: en aquest context, lluny de ser-ne una excepció, Stegmann n'és ara així com el paradigma. Per raons d'antuvi estrictament personals i biogràfiques. Però després també pel fet d'haver doblat la seva condició primigènia de professional de la filologia en una missió d'apostolat: aquell consistent, d'una banda, a difondre el coneixement de l'àmplia realitat catalana en un món no sempre pròxim ni afí com el germànic; i, d'altra banda, a fer prendre consciència d'aquesta mateixa realitat entre tot de catalanets freturosos de la mirada d'altri per adonar-se millor de qui són (o podrien ser).

Al cap de gairebé mig segle d'activisme amb uns tals propòsits, dos llibres recents de Stegmann serveixen a il·lustrar d'allò més bé tan dilatada i fecunda trajectòria. Tots dos apareguts de la mà de Pagès editors de Lleida.

L'un, aparegut el 2014, amb un títol ja més que explícit: *Ambaixador de Catalunya a Alemanya. El professor de Frankfurt que explica què volen ser els catalans*. Un producte clarament adscriuible a l'anomenada literatura del jo, d'intencionalitat tan autobiogràfica com memorialística en general.

L'altre, l'aquí breument ressenyat, és un aplec de vuit textos. Sota un títol de reminiscències barthesianes. Tots ells amb valor de monografies autònomes, aptes a interessar com a tals, en un o altre sentit, els estudiosos corresponents. Però alhora també

dotats d'una coherència interna: amb vista a ponderar atractivament, des de les especificitats respectives, aspectes, procediments, historials de la literatura catalana i de la llengua en què aquesta és escrita.

Versen tres d'ells sobre l'obra poètica de Joan Brossa: el seu avantguardisme transgressor; la bisociació creativa que se'n deriva; la sovintejada fusió d'art literària i d'art visual que s'hi practica; tot allò que la converteix, en suma, en una d'altament susceptible de recepció entusiasta –com ha estat el cas– entre el públic alemany.

És dedicat un altre a la novel·la de Joan Francesc Mira *Els treballs perduts*. S'aplica aquí Stegmann a posar en relleu la rica intertextualitat que hi és subjacent, la deliberada interrelació de motius que s'hi combina, la voluntat irònica que l'amarà i que contribueix, de manera ben gratificant, al «plaer de la lectura».

Del tot referible a la disciplina que bé podem anomenar glossopoètica és el destinat a fer una lectura, mig en clau sociolingüística, mig en clau psicoanalítica, del poema de Frederic Mistral «Als poetes catalans». El resultat final d'aquesta és prou suggerent, però tenint en compte la data de la seva publicació originària (1983), i atès com pinta a hores d'ara tot plegat, potser hauria calgut matisar la inferència, llavors ja prou hiperbòlicament formulada, de veure, en el tal poema, «un clam per la independència» (p. 159).

Dos altres textos se centren en el que ja de sempre ha estat un dels més grans trumfos, portes endins i portes enfora, de la literatura d'aquest país: el *Tirant lo Blanc*. A criteris propis de l'estètica de la recepció, com ara l'estructura «apel·lativa» dels textos, hi aporta Stegmann, complementàriament, el no menys important criteri de l'estructura «responsiva» de la lectura (p. 198). I, conseqüentment, ens n'ofereix un bon exemple pràctic en l'intent de reconstrucció d'un passatge deturpat de l'original, amb procedent remissió a les solucions adoptades per diversos traductors de l'obra de Martorell (p. 215-241).

Encara, i en darrer lloc, trobem un repàs històric sobradament il·lustratiu de la catalanística a Alemanya. Tot i com en cap cas no pretén ser exhaustiu de la profusió d'aquesta, no hauria estat de més citar, entre els deixebles catalanòfils de Germà Colon (p. 267), Beatrice Schmid (autora d'un important estudi lingüístic sobre *Les «Traduccions valencianes» del Blanquerna (València 1521) i de la Scala Dei (Barcelona 1523)*, publicat el 1988 per Curial i les PAM), i, entre els de Johannes Hösle (p. 276), Gerhard Ackermann (a qui devem *Von Carles Riba zu Bertolt Brecht. Die Rezeption der deutschen Literatur in Katalonien während der Franco-Zeit*, publicat per Romanistischer Verlag de Bonn el 1990).

Tot comptat i debatut, doncs, és un balanç positiu, el que cal fer, d'aquesta enèsima aportació, des de la *Literaturwissenschaft* germànica, a la *Leidenschaft* catalana per la seva literatura i per la seva llengua.

Josep Murgades
Universitat de Barcelona